

АНОТАЦІЯ

Береговий О.О. Взаємодія органів публічної влади та громадськості у збереженні єдності громад, населення яких виїхало з тимчасово окупованих територій. – Рукопис

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня магістра за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування». – Національний лісотехнічний університет України – Львів, 2024.

Робота присвячена аналізу проблематики взаємодії органів публічної влади та громадськості у контексті збереження єдності громад в умовах війни, коли частина громад України зіткнулася з викликом – масовий виїзд населення з тимчасово окупованих територій. У роботі досліджено теоретичні засади взаємодії між органами влади та громадськістю, зокрема розкрито сутність та форми співпраці, а також нормативно-правову базу, що регулює ці процеси. Окрема увага приділена соціальним та психологічним аспектам функціонування громад в умовах міграційних процесів, спричинених вимушеним переселенням, а також проблемам адаптації внутрішньо переміщених осіб (ВПО).

Проаналізовано стратегічне планування взаємодії органів влади та населення з акцентом на моделі співпраці, що сприяють збереженню єдності громад, зокрема роль сучасних комунікаційних платформ та інформаційної політики. У прикладній частині роботи на прикладах Генічеської, Маріупольської, Бердянської та Мелітопольської громад розглянуто успішні кейси співпраці між органами публічної влади та громадськістю як в Україні, так і за кордоном, виявлено проблеми та виклики, які виникають при впровадженні подібних практик.

Особливу увагу приділено інструментам інтеграції ВПО у місцеві громади через програми соціальної підтримки, а також формуванню культурного і соціального діалогу між переселенцями та місцевими мешканцями. Окрім цього, запропоновано підходи до залучення осіб, які

виїхали з тимчасово окупованих територій, до процесів прийняття рішень, які стосуються підтримання зв'язків із рідними громадами, а також планування відродження тимчасово окупованих громад. Серед таких інструментів виділено формування локальних ініціативних груп та використання цифрових платформ для зворотного зв'язку. Робота пропонує конкретні рекомендації для удосконалення взаємодії з громадськістю задля забезпечення соціальної згуртованості та сталого розвитку громад.

Ключові слова: взаємодія в публічному просторі, органів влади, громадськість, єдність громад, внутрішньо переміщені особи, інформаційна політика, комунікаційні платформи, міграційні процеси, соціальна адаптація.

ANNOTATION

Beregovy Oleksiy. Interaction between public authorities and the public in preserving the unity of communities whose population left the temporarily occupied territories. – Qualifying scientific work as manuscript.

Thesis for earning Master’s Degree in the speciality “Public Management and Administration”. Ukrainian National Forestry University – Lviv, 2024.

The thesis is devoted to the analysis of the issues of interaction between public authorities and the public in the context of preserving the unity of communities in war conditions, when some communities of Ukraine faced the challenge of mass exodus of the population from temporarily occupied territories. The work explores the theoretical principles of interaction between authorities and the public, in particular, reveals the essence and forms of cooperation, as well as the regulatory framework that regulates these processes. Special attention is paid to the social and psychological aspects of the functioning of communities in conditions of migration processes caused by forced resettlement, as well as the problems of adaptation of internally displaced persons (IDPs).

The strategic planning of interaction between authorities and the public is analyzed with an emphasis on models of cooperation that contribute to preserving the unity of communities, in particular the role of modern communication platforms and information policy. In the applied part of the thesis, using the examples of the Henichesk, Mariupol, Berdyansk and Melitopol communities, successful cases of cooperation between public authorities and the public both in Ukraine and abroad were considered, and problems and challenges that arise when implementing such practices were identified.

Particular attention was paid to the tools for integrating IDPs into local communities through social support programs, as well as the formation of cultural and social dialogue between displaced persons and local residents. In addition, approaches were proposed for involving persons who left temporarily occupied territories in decision-making processes related to maintaining ties with their native communities, as well as planning the revival of temporarily occupied communities.

Among such tools, the formation of local initiative groups and the use of digital platforms for feedback were highlighted. The work offers specific recommendations for improving interaction with the public in order to ensure social cohesion and sustainable development of communities.

Keywords: interaction in public space, government bodies, public, community unity, internally displaced persons, information policy, communication platforms, migration processes, social adaptation.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	6
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМАТИКА ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ У КОНТЕКСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЄДНОСТІ ГРОМАД В ПОЛІТИКО-ПРАВОВОМУ ДИСКУРСІ	9
1.1. Теоретичні засади взаємодії органів публічної влади та громадськості	9
1.2. Соціальні та психологічні аспекти єдності громад в умовах вимушеного переселення	16
1.3. Стратегічне планування взаємодії між органами влади та громадськістю	20
РОЗДІЛ 2. МЕХАНІЗМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЄДНОСТІ ГРОМАД	25
2.1. Аналіз сучасних практик співпраці органів публічної влади та громадськості	25
2.2. Інституційна підтримка інтеграції ВПО в громади	34
2.3. Інструменти залучення населення, яких виїхало з тимчасово окупованих територій, до прийняття рішень з метою збереження єдності громад	41
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	50
ДОДАТКИ	59

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

ВПО	внутрішньо переміщені особи
ГО	громадські організації
ДПП	державно-приватне партнерство
ДССР	державна стратегія регіонального розвитку
ЄС	Європейський Союз
ЗМІ	засоби масової інформації
ЗСУ	Збройні сили України
КМУ	Кабінет Міністрів України
ОМС	органи місцевого самоврядування
ООН	Організація Об'єднаних Націй
ТОТ	тимчасово окуповані території

ВСТУП

Актуальність теми. Збереження єдності громад, населення яких виїхало з тимчасово окупованих територій, залежить від ефективної взаємодії органів публічної влади та громадськості. Використання механізмів прозорості, зворотного зв'язку та партисипативності сприяє збереженню соціальної згуртованості та формуванню умов для повернення населення до рідних територій після відновлення територіальної цілісності.

Розвиток систем державного управління за останні десятиліття відзначився значними змінами у підходах до взаємодії держави та суспільства. В умовах воєнних викликів та масштабного переміщення населення, спричиненого тимчасовою окупацією територій, особливої актуальності набуває питання збереження єдності громад. Однією з ключових змін у цьому контексті є підвищення відкритості, прозорості та запровадження нового стилю публічного управління, який передбачає активну участь громадян і їхніх організацій у процесі ухвалення рішень, застосування для цього діджитал інструментів

Об'єктом дослідження є процеси взаємодії органів публічної влади та громадськості у збереженні єдності громад.

Предметом дослідження є механізми, методи та інструменти взаємодії органів публічної влади та громадськості в умовах вимушеного переселення населення з тимчасово окупованих територій.

Мета роботи – Розробити теоретичні й практичні рекомендації щодо оптимізації взаємодії органів публічної влади та громадськості для збереження єдності громад, населення яких виїхало з тимчасово окупованих територій. Для досягнення зазначеної мети було визначено такі завдання:

- проаналізувати теоретичні засади взаємодії органів публічної влади та громадськості у контексті єдності громад;
- визначити соціально-психологічні аспекти інтеграції ВПО у громади;

- вивчити сучасні інструменти та практики взаємодії органів влади з громадськістю, зокрема використання цифрових платформ;
- дослідити можливості інституційної підтримки інтеграції ВПО в громади;
- розробити рекомендації щодо стратегічного планування взаємодії для підтримки соціальної згуртованості громад.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження були застосовані теоретичні та емпіричні методи дослідження серед яких такі. **Теоретичні методи:** аналіз (для вивчення нормативно-правової бази, що регулює взаємодію органів влади та громадськості); синтез (для узагальнення теоретичних підходів до соціальної адаптації ВПО); моделювання та прогнозування (для пропозицій побудови ефективних моделей співпраці органів влади та громадськості) тощо. **Емпіричні методи:** робота з результатами анкетування (для збору інформації про потреби й очікування ВПО та місцевого населення щодо інтеграції); аналіз кейсів (для вивчення конкретних прикладів взаємодії в Україні та за кордоном)

Практичне значення одержаних результатів: рекомендації органам публічної влади щодо розробки стратегій соціальної інтеграції ВПО, спрямованих на зміцнення соціальної єдності; використання запропонованих моделей взаємодії для вдосконалення механізмів співпраці з громадськістю на локальному рівні; застосування результатів дослідження в освітніх програмах для підготовки фахівців із публічного управління та адміністрування.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, шести підрозділів, висновків, списку використаних джерел, двох таблиць, складених автором, додатку. Загальний обсяг магістерської роботи – 59 сторінок, з них основного тексту – 43 сторінки. Перелік джерел включає 81 найменування, з них 4 іноземною мовою.

РОЗДІЛ 1.

ПРОБЛЕМАТИКА ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ У КОНТЕКСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЄДНОСТІ ГРОМАД В ПОЛІТИКО-ПРАВОВОМУ ДИСКУРСІ

1.1. Теоретичні засади взаємодії органів публічної влади та громадськості

Розвиток систем державного управління протягом останніх десятиліть характеризується істотними змінами у підходах до взаємодії між органами влади та громадськістю. В умовах сучасних викликів, зокрема збройного конфлікту та тимчасової окупації частини територій України, це питання набуло нової актуальності. Громади, населення яких вимушено покинуло свої домівки, потребують особливої уваги з боку держави для збереження їхньої єдності, соціальної згуртованості та емоційного зв'язку з рідними територіями.

Однією з основних змін у системі публічного управління стало підвищення рівня прозорості та відкритості, що дозволяє залучати громадськість до процесу ухвалення рішень. Зворотний зв'язок між владою та громадянами забезпечує можливість оперативного реагування на їхні потреби, зокрема на запити внутрішньо переміщених осіб. Така взаємодія є запорукою стабільності державної системи та важливим фактором зміцнення соціальної довіри.

У цьому розділі розглядаються теоретичні засади взаємодії органів публічної влади та громадськості у контексті збереження єдності громад, населення яких виїхало з тимчасово окупованих територій. Акцент зроблено на прозорості, партисипативності та інноваційних підходах до інтеграції переміщених осіб у суспільне життя.

Діяльність виконавчої влади включає багато делікатних тем, які вимагають переговорів і посередництва. Ці неприємні проблеми включають

війну, безробіття, бідність, поширеність соціальних хвороб, наркоманію тощо. Переговори є звичайною практикою, навіть всередині уряду, особливо коли цілі залучених сторін відрізняються, існує високий рівень недовіри та кілька сторін інвестують у результат. У таких ситуаціях ані спілкування з «ключовими особами», ані скликання зустрічей чи слухань, ані навіть звернення за порадою до рад не можуть дати плідних результатів.

Органи публічного управління, відповідальні за адміністрування, аналізують звернення громадян і виносять вердикти, а також сприяють організації необхідних зборів, мітингів, протестів та інших масових зібрань. Такі публічні заходи можуть бути організовані як для демонстрації підтримки рішень і дій виконавчих органів, так і для протидії їм. Державні установи встановили юридичні методи та стратегії, які служать двом цілям.

По-перше, вони гарантують право на проведення публічних зібрань як засобу вираження індивідуальних думок і бажань.

По-друге, запобігають протиправній поведінці та порушенню громадського порядку під час таких заходів. Органам публічного управління властива зацікавленість у виявленні запитів, інтересів і думок громадян, незалежно від їхньої позиції з цього питання. Таке оприлюднення завжди корисне для громадськості. Згідно з конституцією, публічні заходи, організовані громадянами, є предметом законної уваги [2,с.30].

Закони, що регулюють ці події, повинні бути чітко визначені та виконуватися. Формами підтримки органів публічного управління мають бути з'їзди громадських об'єднань, професійних асоціацій, профспілок. Ці з'їзди служать засобом збору та консолідації громадської думки, яка може включати відгуки про рішення та дії виконавчої влади [4,с.90]. Під час цих нарад формуються конкретні положення та рекомендації, які виносяться на розгляд виконавчої влади. Важливо визнати різні типи комунікації, які виникають між органами публічного управління та представниками громадськості, які часто ініційовані останніми. Таким чином, одним із незамінних методів діяльності громадянського суспільства є ініціативи громадян, самотійно чи групою.

Беручи активну, відповідальну та самостійну участь у суспільному процесі, усвідомлюючи таким чином свій статус громадянського суспільства та залучаючись до управління як суспільством, так і державою, населення здійснює свій громадянський обов'язок. Громадянська участь може проявлятися в різних контекстах, починаючи від політичних кампаній і закінчуючи ініціативами розвитку громади. Також громадянська активність характеризується апатичним підходом до гострих проблем суспільства [9, с. 24].

Ключовим чинником, який спонукає до громадянської активності, є поєднання інтелектуальної та орієнтованої на дії участі, що сприяє розвитку соціальних і політичних зв'язків у громаді. Завдяки взаємодії люди сприймають себе як невід'ємну складову спільноти, тим самим зміцнюючи громадянську активність. Громадянська участь слугує інструментом для просування демократичних цінностей, таких як рівність і чуйність. Можна також стверджувати, що громадянська активність сприяє накопиченню соціального капіталу, який стосується ресурсів, які окремі особи чи групи отримують від мереж спільних знайомств, визнання та співпраці. Метою політичної участі є заохочення людей до дій під час процесу прийняття публічних рішень [10, с.89].

Говорячи про взаємодію органів публічного управління та громадськості, маються на увазі наступні актори: державні органи; структури громадянського суспільства, асоціації та групи інтересів; засоби масової інформації; окремі громадяни. ЗМІ включені в даний перелік через те, що є потужним засобом впливу на громадську думку, отже, є одним з важелів політичної влади. Залежно від характеру поширення інформації в соціальній системі в цілому та її доступності, включеності акторів в процес прийняття рішень, обліку різних думок та інтересів, а також типу організації взаємодії акторів, можна виділити наступні категорії концепцій взаємодії:

1. Домінуюча держава, ЗМІ підконтрольні державі, доступ до процесу прийняття рішень можуть мати асоціації та групи інтересів, але не окремі

громадяни (за винятком механізму виборів). До таких концепцій віднесемо електоральну демократію [10, с.40-44];

2. Групи інтересів відіграють значну роль у політичному житті, де їхня конкуренція та співпраця домінують у політичному процесі. Держава функціонує або як неупереджений «арбітр», який сприяє консенсусу, або як окрема група інтересів. Громадськість може бути або пасивним спостерігачем, як за елітаризмом Й. Шумпетера, неокорпоративізмом Ф. Шміттєра чи плюралізмом Р. Даля, або може брати участь у політичному процесі шляхом формування асоціацій, як це видно в дорадчій демократії Ю. Габермас і громадська демократія А. Лейпхарта [10, с.47-48];

3. Залучення громадян до політичного процесу та прийняття рішень є критично важливим аспектом демократії. Ця участь може відбуватися різними засобами, такими як вільні асоціації, групи інтересів і незалежні засоби масової інформації [10, с.50].

Зворотний зв'язок між органами публічної влади та громадськістю є необхідною умовою ефективної комунікації, яка дозволяє розуміти реальні потреби переселенців та враховувати їх у процесі прийняття рішень. Залучення до дискусій, опитувань, громадських слухань допомагає органам влади не лише реагувати на запити населення, але й підтримувати почуття причетності до суспільного життя серед людей, які вимушено залишили свої громади. Такий підхід сприяє збереженню емоційного зв'язку з рідними територіями та формуванню колективної ідентичності.

Рівень публічності управління визначає можливість влади швидко та адекватно реагувати на виклики, що виникають у громадах, населення яких виїхало через окупацію. Обмін інформацією між органами публічної влади та громадськістю, а також міждержавна співпраця є базисом для збереження єдності таких громад. Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні підкреслює важливість прозорого інформування про рішення, дії та ініціативи, які спрямовані на підтримку внутрішньо переміщених осіб [22].

Взаємодія органів публічної влади та громадськості має безпосередній вплив на стабільність державної системи в цілому. Для громад, які пережили втрату територіальної єдності, така взаємодія є запорукою збереження соціальної згуртованості. Наприклад, створення платформ для обговорення нагальних проблем, залучення переміщених осіб до формування місцевої політики, проведення регулярних зустрічей із представниками громад дозволяє підтримувати баланс між потребами громадян та діями влади.

Для досягнення позитивного результату у збереженні єдності громад зазвичай застосовують такі методи взаємодії:

- Електронне врядування: надання доступу до адміністративних послуг через Інтернет, що дозволяє переселенцям залишатися інтегрованими у державні процеси незалежно від їхнього місця перебування.
- Підтримка громадських ініціатив: фінансування та сприяння проектам, які об'єднують місцевих жителів і переселенців.
- Масова комунікація: запуск інформаційних кампаній, спрямованих на роз'яснення прав і можливостей переселенців.

Якщо підсумувати найбільш розповсюджені методи щодо комунікації з ВПО, то взаємодія органів публічної влади та громадськості у збереженні єдності громад, населення яких виїхало з тимчасово окупованих територій, можливе через впровадження наступних заходів:

Таблиця 1.1.

Класифікація методів взаємодії органів публічної влади та громадськості у збереженні єдності громад

№	<i>Напрями</i>	<i>Методи</i>
1.	Забезпечення транспарентності та партисипативності	<p>Прозорість дій органів влади: Забезпечення відкритого доступу до інформації про підтримку переміщених громадян, створення платформ для звітування та роз'яснення політики з боку державних органів.</p> <p>Залучення громадськості: Проведення публічних консультацій та обговорень, включення переселенців до робочих груп і дорадчих органів, що дозволить</p>

		врахувати їхні потреби та думки у процесі прийняття рішень.
2.	Створення нових інститутів	Громадські ради та комітети: Організація структур, які представляють інтереси переселенців. Ці ради можуть бути платформою для діалогу між владою та громадами. Інформаційні центри: Запуск спеціалізованих центрів для надання юридичної, соціальної та психологічної допомоги переселенцям.
3.	Формування соціального капіталу через комунікацію	Розвиток горизонтальних зв'язків: Організація спільних заходів для переселенців і місцевих громад для зміцнення довіри та інтеграції. Наприклад, культурні фестивалі, семінари та освітні програми. Розвиток мереж підтримки: Створення онлайн-спільнот, які допоможуть людям залишатися на зв'язку, ділитися ресурсами та інформацією.
4.	Переговори та посередництво	Подолання конфліктів: Якщо виникають розбіжності між переселенцями та місцевими жителями, необхідно організовувати круглі столи, переговори та зустрічі з посередниками, які допоможуть вирішувати конфлікти мирним шляхом. Визнання різноманітності: Розробка стратегій, що враховують специфіку потреб різних груп населення, як переселенців, так і місцевих громад.
5.	Підтримка громадських ініціатив	Мікрогранти та проєкти: Фінансова підтримка ініціатив переселенців, спрямованих на розвиток локальних громад. Інформаційна підтримка: Надання ресурсів для поширення інформації про активності, які об'єднують громадськість.
6.	Юридичний супровід публічних заходів	Регулювання протестів і зборів: Забезпечення легітимності всіх громадських заходів через чітке виконання законодавства, а також підтримка публічних акцій, які спрямовані на збереження єдності та інтеграції громад.
7.	Сприяння громадянській активності	Освітні кампанії: Підвищення обізнаності громадян про їхні права та можливості участі у прийнятті рішень. Платформи для зворотного зв'язку: Організація форумів, електронних платформ і гарячих ліній для спілкування громадян із владою.

[укладено автором на основі джерел: 4, 10, 12, 18, 28]

Застосування цих методів сприятиме збереженню єдності громад, інтеграції переселенців та сталому розвитку суспільства, територіальних громад та регіонів. Додатково, впровадження таких ініціатив дозволяє зміцнити соціальні та політичні зв'язки, сприяти взаєморозумінню та підтримці демократичних цінностей. З іншого боку ефективність та різноманітність застосування методів залежить від адміністрації тих чи інших громад, їх ресурсу та активності.

Аналіз теоретичних засад взаємодії органів публічної влади та громадськості в політико-правовому дискурсі демонструє, що цей процес є основоположним елементом демократичного управління. Він базується на низці ключових принципів, таких як транспарентність, партисипативність, зворотний зв'язок, громадянська активність і розвиток соціального капіталу. Ці засади відображаються як у нормативно-правових документах, так і в наукових теоріях, що визначають підходи до ефективної комунікації між владою та суспільством.

Принцип транспарентності забезпечує відкритість дій органів влади, що сприяє формуванню довіри громадян до державних інституцій. Партисипативність, своєю чергою, підкреслює важливість залучення громадськості до процесу ухвалення рішень, що посилює легітимність управлінських рішень і сприяє врахуванню інтересів різних суспільних груп.

Зворотний зв'язок між органами публічної влади та громадськістю є важливим інструментом політико-правового дискурсу, адже він дозволяє коригувати дії влади відповідно до реальних потреб населення. У цьому контексті громадянська активність виступає механізмом, який дає змогу суспільству впливати на політичні процеси, а також забезпечує контроль за діяльністю влади.

Роль соціального капіталу в процесі взаємодії влади та громадськості особливо важлива в умовах складних суспільно-політичних викликів, таких як переміщення населення або подолання наслідків збройного конфлікту. Довіра,

співпраця та солідарність у громадах стають основою для інтеграції переміщених осіб та збереження соціальної єдності.

Отже, теоретичні засади взаємодії органів публічної влади та громадськості в політико-правовому дискурсі формують базу для розробки ефективних управлінських рішень. Їх застосування сприяє розвитку демократичних цінностей, підвищенню ефективності публічного управління та забезпеченню стійкості державної системи.

1.2. Соціальні та психологічні аспекти єдності громад в умовах вимушеного переселення.

Писання згуртованості та єдності громад є важливим не тільки для України. За оцінками Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН), станом на травень 2022 року понад 100 мільйонів людей у світі були вимушено переміщені [80, с.6]. Це включає понад 25 мільйонів біженців і понад 50 мільйонів внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Частка населення світу, яке було вимушено переміщено через військові конфлікти, частка – через політичне насильство, переслідування та політичні, економічні та екологічні кризи тощо. Військовий конфлікт є основною причиною вимушеного переміщення.

Вимушене переміщення може серйозно вплинути на соціальну згуртованість між переміщеними особами, приймаючими громадами та громадами, куди повертаються переміщені особи, і між ними. Світовий банк визначає соціальну згуртованість як «почуття спільної мети, довіри та бажання співпрацювати між членами певної групи, між членами різних груп, а також між людьми та державою» [81, с.3].

Вимушене переміщення може підірвати або зміцнити соціальну згуртованість за допомогою кількох механізмів, включаючи травму або мобілізаційний вплив досвіду переміщення, його вплив на соціальні зв'язки та накопичення економічного та людського капіталу, а також сприйняття або

реальність впливу припливу населення на товари, послуги, ринки, робочі місця та навколишнє середовище. Незважаючи на чіткий зв'язок між вимушеним переміщенням і соціальною згуртованістю, необхідні додаткові дослідження на цю тему, щоб краще інтегрувати політику та інвестиції в розвиток.

Переміщення безпосередньо впливає на результати соціальної згуртованості, формуючи ставлення та поведінку приймаючих громад. Люди, які живуть в одних домогосподарствах і громадах, як правило, однаково ставляться до біженців; вплив біженців на місцеву економіку може спричинити емпатію в одних групах і антипатію в інших [47].

У той час як кількісні дані свідчать про те, що ставлення до домогосподарств і громад тісно пов'язані, їхні багаті якісні дані також підкреслюють, що етнолінгвістична близькість (зокрема, коли біженці та господарі мають спільне походження) може бути потужним джерелом симпатії серед господарів; незрозуміло, якою мірою ці висновки можна узагальнити між етнічними групами. Проте інтерв'ю та дослідження на місцях свідчать про те, що економічний вплив біженців на місцеву економіку — реальний чи уявний — викликає симпатію серед деяких груп (орендодавців і роботодавців, які орендують біженців і наймають їх) і антипатію серед інших (орендарів і потенційних працівників). Іншими словами, деякі приймаючі країни виграють від присутності переміщених груп (і гуманітарних операцій, які їх підтримують), а інші ні. Дослідження також виявило важливі відмінності у ставленні між міськими та сільськими районами [47]. Разом ці результати свідчать про те, що вплив взаємодії між біженцями та приймаючою стороною є дуже контекстним і потребує розуміння складу населення біженців та приймаючої спільноти.

Зв'язок між переміщенням і соціальною згуртованістю змінюється залежно від одиниці аналізу, способу вимірювання переміщення, розміру соціальної згуртованості, який розглядається, а також статі приймаючої сторони та того, чи проживає вона в сільській чи міській місцевості.

Крім того, уявлення про соціальну згуртованість відрізняються залежно від типу переміщення: вони сильніші серед тих, хто сам повідомляє, що приймає ВПО, а не біженців. Це загалом узгоджується з іншими висновками, описаними вище. Дослідження є особливо інноваційним, оскільки воно вимірює соціальну згуртованість у спосіб, який відповідає контексту, використовуючи якісні дані та польову роботу для отримання локально визначеного показника соціальної згуртованості, а не використовуючи задалегідь визначене визначення. Результати дослідження підкреслюють важливість більш серйозного ставлення до контексту.

Нині в Україні докази щодо того, чи (і як) переміщення впливає на соціальну згуртованість переміщених осіб, неоднозначні. Дослідження на цю тему в основному належать до соціальних опитувань, журналістських проєктів та результатів донорської проєкції про наслідки віктимізації під час війни. Велика кількість кейсів вказує на негативні психологічні зміни, які віктимізація викликає у жертв, такі як посилення гніву, підрив довіри та формування інших результатів, пов'язаних із низькою соціальною згуртованістю [44].

Переміщення та пов'язані з цим переживання впливають на результати соціальної згуртованості серед переміщених осіб, формуючи їхнє життя, зокрема їх соціально-економічний статус, освітні результати, громадянську активність та психологічний досвід.

Хоча переміщення може мати певний позитивний вплив на соціальну згуртованість, існують розбіжності щодо того, які механізми стимулюють ці зміни. В одній серії документів стверджується, що підвищення соціальної згуртованості є функцією психологічних змін, таких як посилене почуття стійкості або прагнення до соціальних змін; цей механізм відповідає попереднім дослідженням посттравматичного росту [42]. Інші пояснюють зростання соціальної згуртованості серед ВПО більш матеріальними мотивами, наприклад, необхідністю подати петицію про репарації за час війни від держави [47]. Як зазначалося вище, контекст відіграє вирішальну роль у формуванні соціальної згуртованості: наслідки переміщення не є узгодженими між

країнами чи всередині них (чи навіть у межах субрегіонів). Наприклад, ті, хто переміщено в міські райони, можуть відчувати більшу здатність до колективних дій, ніж ті, хто опинився в сільській місцевості через відмінності в громадській інфраструктурі та соціальній щільності [34].

Надання соціальної допомоги (включаючи медичне обслуговування, психосоціальні послуги та економічні можливості) біженцям і ВПО, а також уразливим членам приймаючої громади одразу після переміщення може допомогти пом'якшити деякі з цих довгострокових наслідків. Крім того, ранній вихід на ринок праці допомагає забезпечити економічну інтеграцію біженців.

Базуючись на дослідженнях та моніторингах ми спробували виділити по п'ять ключових соціальних та психологічних аспекти єдності громад в умовах вимушеного переселення

Таблиця 1.2.

Ключові соціальні та психологічні аспекти єдності громад в умовах вимушеного переселення

Соціальні аспекти	Психологічні аспекти
<p>Соціальна адаптація ВПО: Налагодження зв'язків між переселенцями та місцевим населенням. Формування спільних цінностей та норм, що сприяють соціальній інтеграції.</p>	<p>Почуття приналежності: Створення умов, за яких переселенці відчують себе частиною громади. Робота з психологічними бар'єрами між місцевими жителями та переселенцями.</p>
<p>Переформатування соціальної структури громади: Зміни у демографічному складі громади через переселення. Виникнення нових соціальних груп і адаптація до них існуючих структур.</p>	<p>Подолання стресу та травм переселення: Надання психологічної допомоги для подолання наслідків вимушеної міграції. Робота з емоційними станами, зокрема тривожністю та депресією.</p>
<p>Доступ до соціальних ресурсів: Проблеми доступу до житла, освіти, медичних послуг та працевлаштування для переселенців. Справедливий розподіл ресурсів між місцевими жителями та ВПО.</p>	<p>Міжособистісна комунікація: Сприяння відкритому діалогу між групами населення. Розв'язання конфліктів через культурний діалог і просвіту.</p>
<p>Громадська активність: Залучення переселенців до місцевих ініціатив та прийняття рішень. Підтримка локальних проєктів,</p>	<p>Зміцнення довіри: Подолання недовіри між переселенцями та місцевими жителями через спільні заходи та</p>

спрямованих на інтеграцію та розвиток громади.	проекти. Формування атмосфери підтримки та взаєморозуміння.
Вплив інформаційної політики: Роль медіа у висвітленні ситуації з переселенцями. Протидія стереотипам і упередженням щодо ВПО.	Робота зі стереотипами: Психологічна освіта для громади щодо потреб і особливостей переселенців. Усунення негативних уявлень, які заважають інтеграції.

[укладено автором на основі джерел: 51, 73,74,79,80,81]

Вивчення аспектів єдності громад в умовах вимушеного переселення має критичне значення для забезпечення соціальної стабільності, відновлення довіри між різними групами населення та створення умов для сталого розвитку суспільства. Це важливо як з позиції приймаючої громади, так і з позиції громад, які люди залишили через окупацію чи активні бойові дії. Такі дослідження допоможуть уникнути соціальні конфлікти між різними групами населення, пом'якшити негативні наслідки війни.

1.3. Стратегічне планування взаємодії між органами влади та громадськістю

Минуло майже три роки з моменту вторгнення Російської Федерації в Україну 24 лютого 2022 року. Масштабні руйнування та загибель людей призвели до найбільшої гуманітарної ситуації в Європі з часів Другої світової війни. Понад 14 мільйонів людей, включно з біженцями, репатріантами та внутрішньо переміщеними особами, були змушені залишити свої домівки, шукаючи безпеки деінде в країні чи за кордоном. За даними Управління Верховного комісара ООН з прав людини, бомбили цілі міста та села, і повідомляється про понад 28 000 жертв серед цивільного населення, у тому числі понад 10 000 убитих [81].

У червні 2023 року руйнування Каховської дамби призвело до широкомасштабної повені, що призвело до загибелі людей, пошкодження

майна та переміщення. Обвал дамби створив додаткові проблеми, або економіка країни та фермери вже страждають через значне забруднення мінами та доступ до води. Тривалі численні атаки на критично важливу цивільну інфраструктуру в багатьох регіонах України ставлять під сумнів безпеку населення, а також доступність державних послуг. Суворі зими також завдали шкоди найбільш уразливим верствам населення, особливо людям похилого віку, особам з обмеженими можливостями, вагітним жінкам, дітям тощо, що знову спричиняє хвилю міграції.

Війна та пов'язане з нею масове переміщення створили сприятливий ґрунт для роз'єднання сімей, перебоїв у наданні послуг і розпаду мереж громади, посилюючи існуючі ризики, такі як торгівля людьми, гендерне насильство і експлуатація.

Зіткнувшись із великою кількістю людей, які тікають від війни в Україні, ЄС та національні ініціативи різних країн спрямовані на те, щоб забезпечити негайний захист переміщеним особам. Пріоритетом залишається невідкладна допомога, яка включала перевірку вразливості та ідентифікацію, ведення випадків, у тому числі спеціалізоване ведення випадків для постраждалих від торгівлі людьми, а також дітей без супроводу, соціальну адаптацію та реабілітацію, інформацію та консультування (гарячі лінії, мобільний аутрич) та підвищення обізнаності про можливості. Через команди захисту на пунктах пропуску та в громадах, які приймають велику кількість біженців з України, продовжували надавати допомогу новоприбулим, які потребували захисту.

В цьому контексті важливим є стратегічне бачення процесів взаємодії між органами влади та громадськістю задля розбудови єдності громад, а не фрагментарні зусилля. В стратегічному баченні відокремлюється дві основні лінії для роботи: робота щодо інтеграції ВПО до громад, в які вони прибули, та збереження зв'язку і відчуття приналежності до рідних громад – з метою розширення перспектив їх відновлення.

Якщо розглядати міжнародний досвід роботи з ВПО, ключовими є три стратегічні напрями:

повернення
місцева інтеграція
переселення [81].

З огляду на права та інтереси переміщеного населення, держава повинна вжити необхідних заходів для забезпечення переселення переміщених осіб гідним чином і на засадах системного вирішення проблеми. Основною метою є організація життя ВПО таким чином, щоб зробити їх самодостатніми, щоб зовнішньої підтримки більше не було потрібно для подолання викликів вимушеного переїзду.

Стратегічне реагування, як вже було зазначено, відбувається через реалізацію трьох напрямів за-для забезпечення системного вирішення кризи переміщення без її подовження. Це:

повернення до рідної громади, коли мине загроза життю;

якщо немає можливості повернутися на рідну територію, створити можливість для інтеграції в громаду, де проживає переміщене населення;

у випадках, коли жодне з цих двох рішень неможливо, розглядається можливість переселення на території, що потребують збільшення населення та планової реабілітації там [78-79].

Найбільш прийнятним рішенням є повернення в рідну громаду після того як мине небезпека.

Стратегічне планування взаємодії між органами влади та населенням громад, яке виїхало з тимчасово окупованих територій, повинно враховувати три сценарії для задоволення різноманітних потреб переміщеного населення та сприяння єдності громади. Кожен сценарій потребує індивідуальних підходів, які надають пріоритет добробуту переміщених осіб, підтримують приймаючі громади та узгоджуються з ширшими національними цілями реконструкції та соціальної стабільності.

Сценарій 1: повернення до рідної громади після того, як загроза мине. Повернення до рідних громад часто є кращим варіантом для переміщених осіб, оскільки це дозволяє їм відновити зв'язок зі своїм культурним корінням,

відновити своє майно та зробити свій внесок у післявоєнне відновлення.

Органи влади повинні сприяти цьому процесу шляхом:

відновлення інфраструктури (відбудова будинків, шкіл, закладів охорони здоров'я та транспортних систем для створення придатних для життя умов у звільнених районах);

економічне пожвавлення (запровадження цільових економічних програм, таких як субсидії для малого бізнесу, для створення робочих місць і стимулювання місцевої економіки);

психосоціальна підтримка (надання послуг психічного здоров'я для подолання травми та сприяння примиренню в громадах, які могли зазнати соціальної фрагментації під час переміщення);

залучення громади (залучення місцевих жителів і тих, хто повернувся, до процесів прийняття рішень для відновлення довіри та забезпечення інклюзивного розвитку).

Сценарій 2: Інтеграція в приймаючу громаду, коли повернення неможливе. Для переміщеного населення, які не може повернутися через триваючий конфлікт або непридатні для проживання умови в їхніх рідних районах, інтеграція в їхні нинішні громади має вирішальне значення для підтримки соціальної згуртованості та забезпечення довгострокової стабільності. Органи влади повинні визначити пріоритети:

Політика інклюзії: забезпечення рівного доступу до житла, охорони здоров'я, освіти та роботи для переміщеного населення разом із місцевими мешканцями для запобігання соціальній напруженості.

Культурний обмін та діалог: сприяння подіям та ініціативам, які сприяють взаєморозумінню та повазі між переміщеним населенням та приймаючими громадами, щоб пом'якшити упередження та сприяти єдності.

Залучення до місцевого управління: заохочення участі переміщеного населення у структурах місцевого управління, що дозволяє їм робити внесок у рішення громади та відчувати залучення до їх життя.

Цифрові платформи для комунікації: використання технологій для сприяння діалогу, зворотного зв'язку та прозорого спілкування між органами влади, переміщеним населенням та місцевими громадами.

Сценарій 3: Переселення на інші території з потребами населення. У випадках, коли ні повернення, ні інтеграція неможливі, заплановане переселення до територій, де потрібне зростання населення, пропонує взаємовигідне рішення шляхом усунення демографічного дисбалансу та створення можливостей для тимчасово переміщеного населення. Органи влади повинні розвивати:

Створити стимули до переселення: пропозиція фінансової допомоги, податкових пільг або грантів для тимчасово переміщених осіб, які бажають переїхати у визначені райони.

Розвиток інфраструктури: підготовка територій для переселення з належним житлом, комунальними послугами та громадськими послугами для підтримки нових мешканців та уникнення перенаселення.

Формування навичок і програми працевлаштування: узгодження наборів навичок з потребами місцевого ринку праці для забезпечення сталої економічної інтеграції та зменшення безробіття.

Плани розвитку громад: розробка довгострокових планів, які інтегрують потреби переміщеного населення у стратегії регіонального розвитку, збалансовуючи їх інтеграцію з інтересами місцевого населення [систематизовано на основі 40, 43, 47, 73,].

Стратегічне планування за цими сценаріями забезпечує гнучкість у вирішенні різноманітних проблем, з якими стикається перемішене населення та їх приймаючі громади. Цей цілісний підхід забезпечує підтримку переміщеного населення у відновленні їхнього життя, сприяючи єдності громади та сприяючи довгостроковому відновленню та розвитку України під час та після війни.

РОЗДІЛ 2.

МЕХАНІЗМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЄДНОСТІ ГРОМАД: НАЯВНІ ПРАКТИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

2.1. Аналіз сучасних практик співпраці органів публічної влади та населення, яке виїхало з тимчасово окупованих територій.

В умовах війни українські громади зіштовхнулися з необхідністю адаптації до нових реалій, зокрема забезпечення зв'язку із мешканцями, які були змушені покинути свої домівки. Ця стаття розглядає практики публічного управління, які застосовували Мелітопольська, Маріупольська та Бердянська міські ради протягом 2022–2024 років. Оцінка таких інструментів демонструє інноваційний підхід до управління в кризових умовах.

Одним із найефективніших способів підтримки мешканців стали ініціативи створення «відкритих просторів допомоги». Наприклад, Мелітопольська міська рада запустила проєкт «Саме тут», який діє у великих містах України, таких як Львів, Київ, Дніпро (Додаток А). У цих центрах мешканці можуть отримати юридичну, психологічну допомогу, гуманітарну підтримку, а також консультації щодо адміністративних послуг. Це забезпечує безперервний контакт із громадою для її членів, навіть якщо вони перебувають далеко від рідного міста [28],[33].

Проєкт «Саме тут», що діє у великих містах України, таких як Львів, Київ і Дніпро, став важливим інструментом для підтримки зв'язку між органами публічної влади, громадськістю та внутрішньо переміщеними особами. Він орієнтований на інтеграцію людей, які були змушені залишити свої домівки через війну, та збереження єдності їхніх громад. Проєкт об'єднує зусилля органів місцевого самоврядування, волонтерських організацій та самих переселенців. Створення спільного простору для комунікації сприяє зміцненню

довіри до публічних інституцій, які демонструють готовність до діалогу та допомоги. Центри «Саме тут» у Львові, Києві та Дніпрі стали місцями, де переселенці можуть отримати консультації щодо житла, працевлаштування, соціальних виплат і юридичної підтримки [28].

Одним із ключових завдань проєкту є адаптація ВПО до життя в нових громадах. Завдяки організованим освітнім заходам, майстер-класам, тренінгам і культурним подіям переселенці мають можливість краще інтегруватися в соціальне та економічне життя міста. Ця інтеграція допомагає долати ізольованість і формувати нові зв'язки як з місцевими жителями, так і між переселенцями. Наприклад, майстер-класи з розвитку навичок, організовані в рамках проєкту, сприяють професійному росту учасників, що, у свою чергу, допомагає їм знаходити роботу та стати частиною місцевого ринку праці. Це важливий крок до соціальної стабільності та самозабезпечення.

Організація культурних заходів, таких як концерти, вистави чи виставки, дозволяє переселенцям ділитися своєю культурною спадщиною з місцевими жителями. Такі події збагачують обидві сторони, сприяють взаєморозумінню та руйнують стереотипи. Культурний обмін стає інструментом для формування нових дружніх зв'язків, що підтримують єдність громади [33].

Проєкт «Саме тут» включає програми психологічної допомоги, групові сесії та індивідуальні консультації. Це важливий аспект для переселенців, які часто стикаються з травматичним досвідом війни та втрати домівки. Емоційна підтримка сприяє їхній адаптації та допомагає зберегти психологічну рівновагу. Групові заходи також стимулюють переселенців до взаємодії та формування спільноти, яка стає джерелом підтримки й допомоги. Це зменшує соціальну напругу та сприяє зміцненню відчуття єдності.

Проєкт об'єднує зусилля державних установ і громадських організацій. Публічна влада забезпечує фінансування та організаційну підтримку, тоді як громадські активісти залучають людей до ініціативи, проводять навчання та працюють безпосередньо з переселенцями. Така синергія підсилює ефективність проєкту. Водночас «Саме тут» є платформою для отримання

зворотного зв'язку від переселенців, що дозволяє органам влади краще розуміти їхні потреби та вдосконалювати політику інтеграції [33].

Проект «Саме тут» є прикладом успішної взаємодії між публічною владою та громадськістю. Він не лише сприяє інтеграції переселенців у нові громади, але й підтримує єдність людей, які змушені були покинути свої домівки. Через створення умов для комунікації, культурного обміну та психологічної підтримки «Саме тут» допомагає переселенцям зберігати зв'язок із рідними громадами та будувати нові соціальні зв'язки, що є основою для згуртованості суспільства в умовах війни.

Іншим прикладом є проект «**Я – Маріуполь**» став символом підтримки, солідарності та надії для тисяч маріупольців, які були змушені покинути своє місто через воєнні дії та окупацію (Додаток А). Його унікальність полягає у створенні інституційної платформи, яка забезпечує взаємодію органів публічної влади та громадськості з метою підтримки переселенців і збереження єдності громади. Проект охоплює ключові міста України, створюючи хаби для маріупольців, де вони можуть отримати необхідні адміністративні та соціальні послуги. У таких центрах переселенці можуть оформити документи, отримати консультації щодо працевлаштування, доступу до медицини, освіти чи житла [28], [31].

Цей підхід сприяє збереженню зв'язку між владою та громадянами, навіть за умов тимчасової втрати фізичного доступу до рідного міста. Важливо, що органи влади через ці хаби не лише надають послуги, а й підтримують почуття приналежності до спільноти, допомагаючи переселенцям адаптуватися. Центри «Я – Маріуполь» виконують роль не лише адміністративних установ, а й майданчиків для спілкування та культурного обміну. Організовані в рамках проекту заходи, такі як культурні вечори, виставки, тренінги та майстер-класи, дозволяють переселенцям знайомитися, спілкуватися і відчувати підтримку одне одного.

Соціальна згуртованість, яку забезпечує проект, допомагає уникнути ізоляції переселенців та сприяє формуванню нових соціальних зв'язків.

Водночас громада зберігає свою ідентичність, культуру та традиції, що важливо для її стійкості у час випробувань. Проєкт демонструє ефективну співпрацю між місцевою владою, громадськими організаціями та волонтерами. Влада забезпечує інфраструктуру та ресурсну підтримку, а активісти залучають громаду до участі у заходах, розповсюджують інформацію та підтримують тих, хто потребує допомоги. Ця синергія дозволяє створювати гнучку систему реагування на потреби переселенців. Наприклад, надання психологічної допомоги або проведення освітніх заходів є результатом координації між різними учасниками проєкту.

«Я – Маріуполь» не тільки допомагає у вирішенні нагальних проблем, але й сприяє формуванню стратегії для відновлення громади у майбутньому. Підтримка підприємницьких ініціатив серед маріупольців, освітні програми для дітей та молоді створюють умови для розвитку громади навіть у складних умовах. Цей підхід демонструє, що навіть у стані вимушеного переселення громада може не лише виживати, а й розвиватися, формуючи міцнішу основу для повернення у відновлений Маріуполь [31].

Проєкт «Я – Маріуполь» є прикладом того, як взаємодія публічної влади та громадськості може забезпечити збереження єдності громади навіть у час війни. Він підтримує маріупольців, допомагаючи їм зберігати зв'язок з рідним містом, інтегруватися у нові громади та формувати спільне бачення майбутнього. Це ініціатива, яка не лише вирішує актуальні проблеми, але й зміцнює віру у відновлення рідного дому.

Ще одним важливим компонентом стали цифрові платформи. Зокрема, використання електронних петицій та форм зворотного зв'язку на офіційних сайтах міських рад. Наприклад, Мелітопольська міська рада активно підтримує онлайн-ініціативи, такі як «Бюджет участі», що дозволяє мешканцям впливати на розподіл бюджету навіть за межами міста. Це забезпечує інтерактивність і залучення громади до прийняття рішень [28],[77].

Іншим дієвим способом стала адаптація міських рад до використання соціальних мереж та месенджерів, інформаційна підтримка через соціальні

мережі та месенджери. Наприклад, у Мелітополі інформація щодо підтримки мешканців публікується через Telegram-канали, Instagram та Facebook. Це дає змогу швидко інформувати людей про актуальні новини, можливості допомоги та важливі оголошення [33].

На прикладі Бердянської міської ради можна виділити кілька інструментів публічного управління, спрямованих на підтримку мешканців, які були змушені залишити громаду через війну.

1. Цифрові інструменти комунікації та взаємодії. Бердянська громада активно використовує чат-боти в месенджерах, таких як Telegram та Viber. Ці платформи дозволяють мешканцям швидко отримувати інформацію, залишати звернення та взаємодіяти з місцевою адміністрацією. Наприклад, чат-бот «СВОЇ» надає інформацію про адміністративні послуги, соціальну допомогу та інші важливі питання [8],[28].

2. Електронні сервіси для участі в житті громади. Одним із ключових інструментів є платформа громадського бюджету. Завдяки їй мешканці можуть пропонувати та голосувати за проекти, що фінансуються з місцевого бюджету. Це забезпечує залучення громади до прийняття рішень навіть за відсутності фізичної присутності у місті [8].

3. Програми соціальної підтримки. Бердянська міська рада впровадила спеціалізовані програми підтримки, спрямовані на людей, які виїхали за межі громади. Наприклад, на сайті можна знайти інформацію про надання соціальних послуг для осіб з інвалідністю та інших уразливих груп населення[8].

Таким чином, використання цифрових рішень, таких як чат-боти, платформи громадського бюджету, а також соціальні програми, демонструє інноваційний підхід до управління та підтримки мешканців Бердянської громади під час війни.

Також через хаби та соціальні простори організовується працевлаштування, освітні програми та адаптація дітей. Ці ініціативи демонструють ефективність партнерства між місцевою владою, громадськими

організаціями та міжнародними донорами, забезпечуючи цілісний підхід до підтримки переселенців (джерела: mariupolrada.gov.ua).

Геніческа міська рада запровадила подібні ініціативи з підтримки ВПО через мобільні консультаційні центри, де люди можуть отримати інформацію про житло, гуманітарну допомогу та доступ до соціальних послуг. Це особливо важливо для тих, хто виїхав до сільських чи малих населених пунктів .

Одним із ключових інструментів є цифрові рішення. Маріупольська міська рада активно використовує онлайн-сервіси для комунікації та інформування громадян. Наприклад, через офіційний сайт та Telegram-канал надається інформація про доступні програми допомоги, консультації, порядок отримання виплат, а також контакти гуманітарних організацій. Спеціальна платформа «Mariupol Reborn» дозволяє стежити за проектами відновлення громади та залучати до них міжнародні інвестиції [28].

Геніческа рада впровадила чат-боти, які дозволяють швидко знайти інформацію про доступні послуги, гуманітарну допомогу та порядок отримання компенсацій для ВПО [14]. Це полегшує взаємодію для людей, які не можуть фізично відвідати адміністративні установи.

Геніческа міська рада інтегрувала ВПО в програми місцевої підтримки, зокрема забезпечення тимчасовим житлом і субсидіями на оплату комунальних послуг. Це стало можливим завдяки перерозподілу місцевих бюджетів та залученню державного фінансування [14].

Досвід Маріуполя та Генічеська демонструє інноваційні підходи до публічного управління в умовах війни. Гуманітарні хаби, цифрові платформи та бюджетні ініціативи створюють основу для інтеграції ВПО та підтримують їхню зв'язок із рідними громадами. Ці приклади є свідченням того, як місцева влада може ефективно реагувати на кризові ситуації, зберігаючи при цьому активний зв'язок із громадянами.

Завдяки таким інструментам, як відкриті простори допомоги, електронні платформи та інформаційна підтримка, міські ради України забезпечують зв'язок із своїми громадами у складних умовах війни. Вони не лише

підтримують мешканців, але й сприяють збереженню їхньої ідентичності та єдності. Ці ініціативи можуть слугувати прикладом для інших громад, які працюють у кризових умовах.

Проекти цифрових міст-побратимів для Маріуполя та Мелітополя використовують передові технології та інструменти державного управління для взаємодії з мешканцями, які покинули Україну через війну, заохочуючи їх залишатися на зв'язку зі своїми рідними містами та, зрештою, повернутися. Ці проекти зосереджені на трьох ключових стратегіях:

1. Створення цифрових близнюків для міського планування та залучення громади. Ініціативи цифрових близнюків, які підтримують такі платформи, як 3DEXPERIENCE Dassault Systèmes, дозволяють створювати детальні віртуальні копії міст. Ці моделі включають дані про інфраструктуру, планування міст і управління ресурсами, надаючи мешканцям комплексне уявлення про плани реконструкції. Інструменти дозволяють переміщеним мешканцям візуалізувати та надавати відгуки про майбутні події, сприяючи відчуттю причетності до процесу відновлення [31].

2. Використання платформ електронного урядування. Маріуполь і Мелітополь інтегрують системи електронного урядування для полегшення взаємодії з жителями за кордоном. Наприклад, проект DT4UA, підтриманий ЄС, забезпечує безпечний доступ до цифрових публічних послуг, таких як заявки на житло, юридична допомога та оновлення спільноти. Ці платформи допомагають переміщеним мешканцям віддалено орієнтуватися в бюрократичних процесах, гарантуючи, що вони залишаються частиною муніципальної екосистеми [78].

3. Зосередження на єдності у відновленні та стійкості інфраструктури

Рамки цифрового близнюка наголошують на сталому розвитку міст, включаючи ініціативи з низьким рівнем викидів вуглецю, покращений громадський транспорт та стійку інфраструктуру. Цей цілісний підхід не тільки забезпечує кращі умови життя, але й приваблює колишніх мешканців,

представляючи бачення сучасних, сталих спільнот, які надають пріоритет своєму добробуту та безпеці [78].

За допомогою технології цифрових близнюків, комплексних платформ планування та інструментів електронного урядування Маріуполь і Мелітополь прагнуть подолати розрив між переселенцями та їхніми рідними містами. Ці ініціативи не тільки залучають колишніх мешканців, але й закладають основу для безперешкодної реінтеграції, коли вони вирішать повернутися. Для отримання додаткової інформації ви можете ознайомитися з деталями таких платформ, як DT4UA та пов'язаних проєктів цифрових близнюків.

Взаємодія органів публічної влади та громадськості у збереженні єдності громад за її фізичними межами проявляється, зокрема, через організацію спільних заходів для переміщених мешканців. Прикладом може слугувати програма, організована муніципалітетом Реджо Емілія та Фондом міжнародних проєктів E35, для дітей з тимчасово окупованих територій України. Вона є яскравим прикладом того, як ефективна взаємодія між органами публічної влади та громадськими організаціями може сприяти збереженню єдності громад навіть в умовах розпорошеності їхніх членів через воєнні дії [48].

Культурний обмін як інструмент інтеграції. Одним із найважливіших аспектів програми стало занурення дітей у багатогранну культурну атмосферу Італії. Відвідування музеїв, таких як природничо-історичний музей чи музей родини Черві, сприяло формуванню ціннісного підходу до збереження історичної пам'яті. Це особливо актуально для громад, що зазнали впливу війни: такі заходи допомагають дітям розуміти, як важливо берегти ідентичність навіть у складних умовах.

Водночас зустрічі з італійськими однолітками та участь у творчих лабораторіях, таких як “Made in Chiostrì” чи RoboLab, розвивають толерантність, відкритість до нових культур, а також створюють підґрунтя для взаємоповаги та дружби між дітьми з різних країн. Відчуття підтримки і прийняття у новій спільноті зміцнює внутрішню стійкість дітей та їхніх сімей, допомагаючи їм почуватися частиною великої міжнародної спільноти [48].

Організація програм подібного масштабу є важливим інструментом для підтримки соціальних зв'язків між людьми, змушеними покинути свої домівки, **підтримки соціальних зв'язків у розпоршених громадах**. Участь дітей у майстер-класах, таких як ліплення тортеллі, чи спортивних активностях у Fly Zone створює умови для неформальної комунікації, сприяє створенню нових знайомств і дозволяє зберігати відчуття згуртованості [48].

Такі заходи дають можливість дітям, а через них – і їхнім родинам, відчувати, що вони не самотні у своїх випробуваннях. Громадські організації, що долучаються до цих програм, діють як посередники між владою і людьми, створюючи дієві платформи для взаємодії та підтримки.

Співпраця Реджо Емілія, міста-побратима Мелітополя, з українськими громадами демонструє, як міжнародне партнерство сприяє реалізації важливих соціальних ініціатив. Італійські органи місцевого самоврядування, за підтримки фонду E35, продемонстрували приклад відкритості та взаємодопомоги, що формує позитивний імідж публічної влади серед громадян як на локальному, так і міжнародному рівнях. Ключовою перевагою такого партнерства є обмін досвідом. Організуючи програми для українських дітей, італійська сторона залучає місцеві школи, культурні установи та громадські організації, які мають великий досвід у проведенні інтеграційних заходів. Цей досвід може бути використаний у майбутньому українськими громадами для зміцнення зв'язків між своїми членами.

Успішна реалізація таких програм можлива лише за активної участі місцевих громад. Привітність італійців, що дарували дітям тепло своїх обіймів та пам'ятні сувеніри, є свідченням залученості жителів Реджо Емілія у процес прийому українських дітей. Ця підтримка створює емоційний зв'язок, що сприяє укріпленню солідарності між народами.

Одночасно така ініціатива є потужним сигналом для громадян України: вони бачать, що їхні діти отримують увагу та підтримку, навіть перебуваючи далеко від дому. Це зміцнює віру у єдність і солідарність між членами громади, незалежно від обставин [48].

Здійснюється психологічна підтримка як основа соціальної стабільності та відчуття приналежності. Діти, що змушені покинути свої домівки через війну, часто переживають стрес і психологічні травми. Культурно-освітні заходи, як от участь у концертах чи творчих майстернях, сприяють зниженню рівня стресу, допомагають дітям переключитися на позитивні емоції та формувати нові захоплення. Забезпечення такого дозвілля є важливою складовою у процесі збереження соціальної стабільності серед громад, які зазнали впливу воєнних дій. Завдяки подібним ініціативам діти отримують інструменти для адаптації до нових умов життя, що у перспективі сприяє їхній інтеграції у нові громади або поверненню до своїх рідних після завершення війни [48].

Програма, організована у Реджо Емілія для дітей з України, демонструє важливість співпраці між органами публічної влади, громадськими організаціями та міжнародними партнерами. Подібні ініціативи не лише сприяють культурному обміну, а й допомагають зберегти єдність розпорошених громад, формувати нові соціальні зв'язки та створювати підґрунтя для стійкості громадян перед викликами сучасності.

Завдяки таким заходам вдається не лише підтримувати дух українських громад, але й формувати міцні міжнародні партнерства, які стануть у пригоді для відновлення України після війни. Це сприяє збереженню зв'язку з рідною громадою та залученню ВПО до процесів прийняття рішень навіть на відстані.

2.2. Інституційна підтримка інтеграції ВПО в громади

Війна змусила мільйони українців залишити свої домівки, що поставило перед місцевою владою нові виклики щодо підтримки та інтеграції ВПО. У цьому підрозділі розглядається досвід громад щодо використання інструментів публічного управління для взаємодії із мешканцями, які тимчасово виїхали за межі своїх громад у період 2022–2024 років.

Проект DT4UA, підтриманий Європейським Союзом та очолюваний Академією електронного урядування (Естонія), відіграє важливу роль у збереженні єдності громади та зміцненні взаємодії між органами державної влади та переселенцями з тимчасово окупованих територій. Цей проект головним чином зосереджений на цифровій трансформації, використовуючи інструменти та платформи, які забезпечують залучення та підтримку переміщених мешканців.

Можна зазначити на таких ключових можливостях проєкту DT4UA для громад:

Доступ до цифрових державних послуг. DT4UA надає переміщеним особам доступ до основних державних послуг через безпечні та ефективні цифрові платформи. За допомогою таких інструментів, як адміністративна платформа Дія та вдосконалені системи електронного врядування, жителі можуть дистанційно взаємодіяти з органами влади, отримувати доступ до юридичних документів, отримувати фінансову допомогу та бути в курсі стану своїх громад [78].

Цифрові двійники для реконструкції міст. Проєкт включає технологію цифрових близнюків для створення віртуальних зображень постраждалих територій. Ці інструменти дозволяють державним органам ділитися планами відбудови з переміщеним населенням, дозволяючи мешканцям робити внески та відчувати зв'язок із майбутнім своїх громад. Залучаючи громадян до планування, проєкт сприяє розвитку почуття власності та єдності [Там само].

Сприяння діалогу між владою та громадянами. DT4UA покращує обмін даними та комунікацію між місцевою владою та громадянами за допомогою передових цифрових платформ, таких як система даних Трембіта. Це гарантує, що органи державної влади можуть ефективно задовольняти потреби переміщених осіб, одночасно інформуючи їх про події в громаді [67]. Система «Трембіта» — безпечна платформа обміну даними, розроблена для України в рамках ініціатив цифрової трансформації. Це полегшує взаємодію між державними реєстрами, державними установами та постачальниками послуг,

забезпечуючи безперервний, ефективний та безпечний обмін інформацією. Ця система базується на естонській системі X-Road і відповідає стандартам захисту даних ЄС.

Підтримка ідентичності та соціальних зв'язків. Завдяки таким ініціативам, які відповідають стандартам ЄС, як-от узгоджені eID та безпечні цифрові ідентифікатори, DT4UA гарантує, що переміщені особи можуть зберегти свою громадянську ідентичність. Ця технологічна підтримка допомагає мешканцям залишатися на зв'язку зі своїми місцевими органами влади та громадами, навіть перебуваючи на фізичній відстані [69].

DT4UA не тільки допомагає впоратися з негайними кризами, але й сприяє досягненню довгострокової мети реінтеграції. Зберігаючи цифрові зв'язки та забезпечуючи можливість переміщеного населення брати участь у прийнятті рішень громади, це створює основу для відновлення соціальної єдності після звільнення цих територій.

Соціальна згуртованість проявляється в різних формах, і прикладом цього явища є Жешув, місто, розташоване в південному регіоні Польщі. Спільними зусиллями MOM, Ekos Foundation і Germanitas 19 серпня 2023 року була реалізована ініціатива — показ мод, покликаний сприяти інклюзії. Ця унікальна подія мала на меті сприяти соціальній єдності шляхом демонстрації талантів жінок-біженок. Цей захід був започаткований у міському інтеграційному центрі за підтримки MOM, де ці жінки знайшли можливість взяти участь. Ця подія не лише відзначала різноманітність, але й продемонструвала силу спільних зусиль у сприянні єдності та включеності в громаду [28].

На загальнодержавному рівні в Україні функціонує низка органів влади, які забезпечують взаємодію між органами влади та населенням, відповідно і переміщеним населенням, задля збереження єдності громад, населення яких було змушене залишити тимчасово окуповані території. Їх діяльність охоплює адміністративну, соціальну, правову та гуманітарну сфери.

Ми спробуємо систематизувати функції основних центральних органів влади, що забезпечують взаємодію:

Міністерство національної єдності (до цього – Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України) – це ключовий орган, що координує політику держави стосовно тимчасово окупованих територій та громадян, які виїхали з них. Міністерство забезпечує: розробку державних програм підтримки внутрішньо переміщених осіб (ВПО); організацію платформ для діалогу між переселенцями та органами влади; адвокацію прав ВПО на міжнародному рівні, залучаючи гуманітарні організації до вирішення їхніх проблем [36],[68].

Міністерство соціальної політики України – відповідає за надання соціальних гарантій переселенцям, включаючи: призначення державної допомоги ВПО; інтеграцію переселенців у нові громади шляхом створення доступу до соціальних послуг; організацію програм зайнятості та професійної адаптації [39].

Офіс Президента України – здійснює загальне керівництво та стратегічне планування діяльності щодо роботи з ВПО та сприяння єдності громад, зокрема: підтримує ініціативи щодо єдності громад через спеціальні програми (наприклад програма Президента України «Прихисток»); ініціює та контролює реалізацію загальнодержавних заходів із підтримки переселенців; забезпечує інформаційне висвітлення та підтримку громад, що постраждали від окупації [49].

Міністерство освіти і науки України забезпечує: інтеграцію дітей-переселенців у шкільну систему; доступ до онлайн-освіти для дітей з окупованих територій; підтримку навчальних закладів, що переїхали разом із громадами [37].

Державна служба зайнятості сприяє працевлаштуванню переселенців, забезпечуючи: надання консультацій та вакансій для ВПО; реалізацію програм професійної підготовки та перепідготовки; сприяння підприємницьким ініціативам переселенців через грантові програми [16].

Міністерство охорони здоров'я України відповідає за доступ до медичних послуг для переселенців: організовує медичне забезпечення ВПО у нових

громадах; контролює програми психологічної реабілітації та підтримки; впроваджує спеціальні заходи для людей з обмеженими можливостями та хронічними захворюваннями [38].

Державна служба України з питань надзвичайних ситуацій (ДСНС) виконує такі функції: координує процес евакуації населення з небезпечних зон; забезпечує тимчасове розміщення переселенців; організовує гуманітарну допомогу в зонах, де розміщені ВПО [17].

Окремої уваги потребують органи місцевого самоврядування, на які покладені функції забезпечення населення, яке виїхало з ТОТ, та потрапило до їх громад всім необхідним. Перелік функцій органів самоврядування є настільки широким, що його опис не вміститься у встановлені обсяги роботи, але ці функції є нормативно врегульованими [58-62,65]. Не говорячи вже про зусилля органів місцевого самоврядування, які біли переміщення з ТОТ. Досвід Бердянської, Маріупольської, Мелітопольської та Генічеської міських рад ми детально аналізували у підрозділі 2.1.

Усі зазначені органи активно співпрацюють із громадськими організаціями, волонтерськими рухами та міжнародними фондами для досягнення ефективного діалогу влади та населення, яке виїхало з ТОТ. До їх повсякденного функціоналу входить:

- громадські обговорення та консультації для врахування потреб переселенців;
- спільні проекти з неурядовими організаціями для створення житла, освіти та працевлаштування ВПО;
- інформаційні кампанії для підтримки зв'язку між переселенцями та рідними громадами.

Взаємодія органів публічної влади із громадськістю є важливим інструментом для збереження єдності громад, які опинилися у складних умовах через окупацію. Завдяки злагодженій роботі загальнодержавних структур, громадських організацій і самих переселенців Україна зміцнює соціальну

згуртованість, допомагає людям адаптуватися та зберігає зв'язок із рідними територіями.

Якщо вже мова йде про замученість громадських організацій, то однією з ключових неурядових організацій, яка займається питаннями єдності громад, які переміщені з ТОТ є **Асоціація нескорених громад**. Це ініціатива, спрямована на підтримку громад, які постраждали внаслідок війни та тимчасової окупації, а також на забезпечення їхньої єдності й інтеграції переселенців. Організація виконує важливу роль у сприянні взаємодії між публічною владою, місцевими громадами та переселенцями, створюючи платформи для комунікації, підтримки та розвитку.

Основні напрями діяльності Асоціації такі:

Інституційна підтримка громад. Асоціація допомагає органам місцевого самоврядування, громадам та переселенцям зберігати єдність шляхом консультування та надання ресурсів для роботи в умовах війни. Організація сприяє адаптації адміністративних послуг до потреб ВПО, забезпечує підтримку в питаннях фінансування, комунікацій та організації допомоги.

Зокрема, завдяки координації між Асоціацією та місцевими органами влади, громади можуть оперативно реагувати на потреби переселенців, забезпечуючи їх базовими послугами та життєво важливими ресурсами.

Підтримка соціальної згуртованості. Асоціація організовує освітні, культурні та соціальні заходи, що сприяють інтеграції переселенців у нові громади. Культурно-просвітницькі ініціативи, такі як виставки, лекції та тренінги, допомагають людям зберігати свою ідентичність, водночас сприяючи встановленню дружніх зв'язків між переселенцями та місцевими жителями. Такі заходи, як спільні обговорення чи інтерактивні події, стимулюють взаєморозуміння між різними групами населення, знижують соціальну напругу і сприяють об'єднанню громади.

Захист прав переселенців. Організація співпрацює з правозахисними групами та органами державної влади, щоб забезпечити дотримання прав ВПО. Асоціація підтримує адвокаційні кампанії, спрямовані на поліпшення

законодавства щодо переселенців, забезпечення їх доступу до житла, освіти та медицини. Завдяки цьому переселенці отримують не лише практичну підтримку, але й впевненість у тому, що їхні інтереси представлені та враховані на рівні держави.

Розвиток громад через проекти. Асоціація нескорених громад ініціює та підтримує проекти, спрямовані на розвиток підприємництва, освітніх ініціатив та соціальних інновацій. Наприклад, організація фінансує малі бізнеси переселенців, проводить навчання для молоді та сприяє розвитку громадських ініціатив. Завдяки цьому громади отримують змогу не лише виживати в умовах кризи, але й створювати умови для подальшого економічного та соціального розвитку [6].

Роль Асоціації у взаємодії влади та громад з ТОТ втілюється наступним чином. Асоціація виступає мостом між владою та переселенцями, забезпечуючи зворотний зв'язок і сприяючи ефективній комунікації. Вона допомагає переселенцям формулювати свої потреби та доносити їх до органів влади, а також сприяє впровадженню спільних рішень. Крім того, Асоціація забезпечує залучення громадськості до процесу ухвалення рішень. Відкриті форуми, консультації та інтерактивні платформи дають змогу переселенцям брати активну участь у житті своїх нових громад, зміцнюючи їхню єдність та інтеграцію.

Діяльність Асоціації нескорених громад є прикладом ефективної взаємодії між публічною владою, громадами та переселенцями. Організація сприяє збереженню соціальної єдності, допомагає переселенцям інтегруватися у нове середовище та забезпечує основи для сталого розвитку громад. Завдяки своїй багатогранній діяльності Асоціація відіграє ключову роль у підтримці громад, що переживають наслідки війни, і формує платформу для відновлення України у майбутньому.

2.3. Інструменти залучення населення, яких виїхало з тимчасово окупованих територій, до прийняття рішень з метою збереження єдності громад: можливості та рекомендації

Триваючий конфлікт в Україні призвів до переміщення мільйонів людей, багато з яких зберігають сильний емоційний і культурний зв'язок зі своїми рідними громадами. Щоб зберегти єдність цих громад і забезпечити їх стійке відновлення, важливо залучати переміщене населення до процесів прийняття рішень. У цьому підрозділі ми спробували сформулювати декілька стратегічних рекомендацій для досягнення цієї мети.

Всі проаналізовані вище кейси та стратегії свідчать про те, що найважливішим для збереження єдності громади є почуття приналежності до неї у її членів, не залежно від того, де вони фізично мешкають в цей момент. Залучення населення, яке залишило тимчасово окуповані території, до прийняття рішень щодо збереження єдності громади – це основний чинник.

У вимірі довготривалої перспективи найефективнішими стратегіями для громад, чиє населення виїхало з ТОТ є:

Створення цифрових комунікаційних платформ. Використання технологій для з'єднання переміщеного населення з їхніми рідними громадами має вирішальне значення для подолання фізичних бар'єрів для участі.

Цифрові платформи, такі як онлайн-форуми, інструменти для голосування та віртуальні мерії, можуть надати переміщеним особам право голосу у справах громади. Такі інструменти забезпечують взаємодію та зворотній зв'язок у реальному часі, сприяючи відчуттю причетності. Органи влади повинні інвестувати в зручні та доступні платформи для забезпечення широкої участі. Наприклад, ці платформи можна використовувати для планування громади або обговорень відновлення, надаючи переміщеним особам можливість внести свої погляди.

У підрозділі 2.2. ми вже згадували систему обміну даними «Трембіта». Вона працює в децентралізованій мережі, де різні державні бази даних і реєстри залишаються незалежними, одночасно безпечно обмінюючись даними. Об'єднує різноманітні системи, забезпечуючи плавний зв'язок між міністерствами, муніципалітетами та постачальниками послуг. Також «Трембіта» гарантує безпечний обмін даними, захищаючи конфіденційну особисту інформацію від несанкціонованого доступу. За її допомогою автоматизовані адміністративні процеси, такі як підтвердження особи, видача документів та реєстрація послуг, що зменшує бюрократію та помилки [67].

Зокрема ця система може слугувати підтримці ідентичності та соціальних зв'язків переміщених мешканців. «Трембіта» сприяє збереженню ідентичності та соціальних зв'язків переселенців, надаючи можливість доступ до державних послуг. Переміщені особи можуть дистанційно отримати доступ до основних послуг, таких як переоформлення особистих документів, оновлення статусу проживання та реєстрація для отримання фінансової допомоги, гарантуючи, що вони залишатимуться інтегрованими в громадянське середовище, незважаючи на те, що вони знаходяться далеко від рідних громад.

Також за допомогою цифрових систем забезпечується безперервність ідентичності. Завдяки інтеграції системи з інфраструктурою eID в Україні громадяни зберігають свою цифрову ідентичність. Це дозволяє їм голосувати за громадські ініціативи, брати участь у прийнятті рішень і взаємодіяти з місцевою владою, навіть живучи за кордоном або в інших частинах України [67]. «Трембіта» об'єднує муніципальні та національні бази даних, забезпечуючи своєчасне отримання переселенцями оновленої інформації про житлові програми, медичні послуги та можливості навчання.

Важливим також є покращення взаємодії влади та громадян, спрощення комунікація. Забезпечуючи доступ до даних у реальному часі, «Трембіта» гарантує, що державні органи можуть ефективно спілкуватися з переміщеними особами, швидко задовольняючи їхні потреби. Система автоматизує та

документує взаємодію сервісів, підвищуючи підзвітність і довіру між владою та її громадянами – таким чином забезпечує прозоре надання послуг

Зведені дані в режимі реального часу від «Трембіта» допомагають владі краще зрозуміти потреби переміщених осіб, забезпечуючи адаптовані програми підтримки, допомагаючи прийняти обґрунтовані та доказові управлінські рішення. Забезпечуючи децентралізований, безпечний та ефективний зв'язок, «Трембіта» не лише підтримує переміщених осіб у збереженні їхніх зв'язків із громадами, але й зміцнює управління під час криз. Ця система є ключовою для сприяння стійкості та єдності серед громад, розсіяних через війну.

Сприяти формуванню ініціативних груп серед переселенців. Розширення можливостей переміщених осіб самоорганізовуватися в представницькі органи забезпечує систематичне висловлювання та врахування їхніх інтересів.

Будь-яка цифрова технологія безсила, якщо нею не користуються. Ініціативні групи можуть виступати посередниками між переселенцями та органами місцевого самоврядування. Ці групи могли б збирати ініціативи та потреби, відстоювати спільні проблеми та представляти свої громади на консультаціях. Такі організації також забезпечують платформу для переміщених осіб для співпраці над ініціативами, розбудови солідарності та зменшення почуття ізоляції. Наприклад, ці групи можуть пропонувати культурні програми чи інфраструктурні проекти у своїх рідних громадах. Своєрідний варіант органів самоорганізації населення в фізичному чи цифровому втіленні.

Включати переміщених осіб до комітетів з планування громади. Пряме включення в офіційні структури управління забезпечує переміщеному населенню інституційну роль у формуванні рішень, які впливають на їхні громади. Органи влади повинні створити спеціальні місця для представників переміщених осіб у місцевих комітетах планування, робочих групах або консультативних радах. Їхня участь гарантує, що унікальні перспективи та потреби тих, хто виїхав, враховуються в політичних рішеннях. Наприклад, представники можуть запропонувати розуміння проблем переселення та

реінтеграції, сприяючи більш інклюзивним та ефективним планам відновлення громади.

Організація громадських консультацій та опитувань. Структуровані громадські консультації та опитування є цінними інструментами для збору інформації від розрізненого населення, що забезпечує інклюзивність у прийнятті рішень.

Громадські консультації та опитування є важливими механізмами для залучення населення, яке виїхало з тимчасово окупованих територій, до прийняття рішень. Вони сприяють збереженню єдності громад, оскільки створюють простір для взаємодії між переселенцями та органами влади, а також забезпечують врахування їхніх думок у процесах планування та розвитку.

По-перше, консультації та опитування забезпечують голос тим, хто через вимушене переселення часто втрачає можливість впливати на ситуацію у своїх громадах. Надання можливості висловити свої ідеї, пропозиції та занепокоєння допомагає відновити відчуття належності до рідної громади. Це сприяє психологічній адаптації переселенців, знижуючи ризик ізоляції та розчарування. По-друге, такі заходи сприяють зміцненню довіри між переселенцями та органами влади.

Опитування та консультації можуть отримати широкий погляд на критичні питання, такі як розподіл ресурсів або пріоритети інфраструктури. Проведення цих заходів кількома мовами та різними форматами, включаючи методи онлайн та офлайн, максимізує участь. Наприклад, влада могла б вимагати відгуків щодо розробки проектів реконструкції чи програм соціальної реінтеграції, гарантуючи, що переміщене населення відчуває почуття власності та відповідальності за майбутнє своєї громади.

Формування та реалізація політики, яка сприятиме культурним і соціальним зв'язкам населення громад, які виїхали з ТОТ. Підтримка культурних і соціальних зв'язків між переміщеними особами та їхніми корінними

громадами зміцнює єдність і заохочує активну участь у прийнятті рішень. Політика сприяння культурному обміну, пам'ятним заходам і залученню діаспори зміцнює емоційні зв'язки. Ці заходи можуть включати віртуальні культурні фестивалі чи ініціативи зі збереження спадщини, які дозволяють переміщеним особам залишатися на зв'язку зі своїм корінням. Підтримуючи ці зв'язки, переміщене населення з більшою ймовірністю буде продовжувати брати участь у справах громади та робити внесок у процеси прийняття рішень, які зберігають єдність.

Залучення населення, яке покинуло тимчасово окуповані території, до прийняття рішень є необхідним для збереження єдності українських громад. Впроваджуючи цифрові платформи, підтримуючи ініціативні групи, залучаючи переміщених осіб до офіційного управління, організовуючи громадські консультації та сприяючи культурним зв'язкам, влада може надати переміщеним особам можливість активно формувати відновлення та майбутнє своєї громади. Такий інклюзивний підхід не тільки зміцнює соціальну згуртованість, але й забезпечує стійкість і єдність громад перед обличчям постійних викликів.

Збереження єдності громади залежить від почуття приналежності до неї її членів, незалежно від місця їхнього проживання. Ключовим чинником є залучення переселенців з тимчасово окупованих територій до процесу прийняття рішень. Для цього важливо сприяти створенню ініціативних груп серед переселенців, впроваджувати цифрові платформи для комунікації, розробляти політику, яка зміцнює культурні та соціальні зв'язки, організовувати консультації та опитування, а також включати переселенців до комітетів із планування громади. Однак ці заходи мають бути гнучкими, враховуючи можливі нові виклики в Україні, які потребуватимуть адаптивних рішень. Перелічені стратегії не є повним списком чи єдино вірними. Розвиток ситуації в Україні може пропонувати нові виклики, а отже-нові рішення.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

1. Аналіз теоретичних засад взаємодії органів публічної влади та громадськості в політико-правовому дискурсі демонструє, що цей процес є основоположним елементом демократичного управління. Він базується на низці ключових принципів, таких як транспарентність, партисипативність, зворотний зв'язок, громадянська активність і розвиток соціального капіталу. Зворотний зв'язок між органами публічної влади та громадськістю є важливим інструментом політико-правового дискурсу, адже він дозволяє коригувати дії влади відповідно до реальних потреб населення, зокрема, яке виїхало з тимчасово окупованих територій.

Запропонована авторська класифікація методів взаємодії органів публічної влади та громадськості у збереженні єдності громад, де серед основних методів віднесено: забезпечення транспарентності та партисипативності, створення нових інститутів, формування соціального капіталу через комунікацію, переговори та посередництво, підтримка громадських ініціатив, юридичний супровід публічних заходів, сприяння громадянській активності.

2. Визначаючи соціально-психологічні аспекти інтеграції ВПО у громади, наголосимо що в цьому дослідженні термін «соціальної єдності» ми застосовуємо у визначення Світового Банку як «почуття спільної мети, довіри та бажання співпрацювати між членами певної групи, між членами різних груп, а також між людьми та державою»[81]. На сьогодні в Україні питання впливу переміщення на соціальну єдність громад та внутрішньо переміщених осіб залишається недостатньо дослідженим. Наявні дані здебільшого базуються на результатах соціологічних опитувань, журналістських розслідувань та досліджень, здійснених у межах донорських проєктів, спрямованих на аналіз наслідків віктимізації в умовах війни. Багато досліджених випадків свідчать про негативні психологічні наслідки віктимізації, зокрема підвищення рівня

агресії, зниження довіри та інші явища, які корелюють із низьким рівнем соціальної єдності населення.

В роботі проаналізовані різні дослідження питань соціальної єдності громад у динаміці 2022-2024 років, які є у відкритому доступі на офіційному урядовому Інтернет-порталі «Децентралізація». Запропоновані авторські ключові показники соціальної та психологічної єдності **громад в умовах вимушеного переселення**. До ключових соціальних показників віднесено: **соціальна адаптація ВПО, переформатування соціальної структури громади, доступ до соціальних ресурсів, громадська активність, вплив інформаційної політики**; до ключових психологічних аспектів, на нашу думку, належать: **почуття приналежності, подолання стресу та травм переселення, міжособистісна комунікація, зміцнення довіри, робота зі стереотипами**.

3. Вивчено сучасні інструменти та практики взаємодії органів влади з громадськістю. На прикладі громад тимчасово окупованих Генічеська, Маріуполя, Мелітополя та Бердянська дослідження можливості для збереження єдності громад. Для цього можуть бути активно застосовані такі інструменти: цифрові інструменти комунікації та взаємодії; електронні сервіси для участі в житті громади, платформи електронного урядування; програми соціальної підтримки; створення просторів (хабів) для спілкування в місцях переселення, зокрема через них організовується працевлаштування, освітні програми та адаптація дітей, але з урахуванням перспектив повернення до рідної громади і збереження відчуття приналежності до неї; проекти цифрових міст-двійників (досвід Маріуполя та Мелітополя); культурний обмін як інструмент інтеграції; організація спільних заходів для переміщених мешканців з метою сприяння єдності тимчасово окупованих громад за межами їх фізичних кордонів тощо.

Завдяки таким інструментам, як відкриті простори допомоги, електронні платформи та інформаційна підтримка, міські ради України забезпечують зв'язок із своїми громадами у складних умовах війни. Вони не лише підтримують мешканців, але й сприяють збереженню їхньої ідентичності та

єдності. Ці ініціативи можуть слугувати прикладом для інших громад, які працюють у кризових умовах.

4. Досліджено можливості інституційної підтримки інтеграції ВПО в громади. Проаналізовано роботу міжнародних проектів (DT4UA, який покращує обмін даними та комунікацію між місцевою владою та громадянами за допомогою передових цифрових платформ, таких як система даних «Трембіта», допомагає у розбудові структури отримання державних послуг тощо): центральних органів влади (зокрема Міністерства національної єдності-колишнє Мінреінтеграції, МОН, МОЗ, ДСНС, Мінсоцполітики, Офісу Президента та інші), органів місцевого самоврядування (тих громад, які переміщені, та приймаючих громад), громадських організацій (на прикладі Асоціації нескорених міст). Дійшли висновку, що інституційні важелі підтримки існують, але їх ефективність залежить від активності населення та представників самої переміщеної громади, нині серед найуспішніших досвідів є діяльність Мелітопольської та Маріупольської громад.

5. Розроблено рекомендації щодо стратегічного планування взаємодії для підтримки соціальної згуртованості громад. Визначено, що стратегічне планування взаємодії між органами влади та населенням громад, яке виїхало з тимчасово окупованих територій, повинно враховувати три сценарії для задоволення різноманітних потреб переміщеного населення та сприяння єдності громади. Кожен сценарій потребує індивідуальних підходів, які надають пріоритет добробуту переміщеного населення, підтримують приймаючі громади та узгоджуються з ширшими національними цілями відновлення, соціальної стабільності та сталого розвитку.

Збереження єдності громади в умовах сучасних викликів вимагає комплексного підходу. Найважливішим чинником, на нашу думку, є формування почуття приналежності членів громади незалежно від їхнього фізичного місцезнаходження. Особливу увагу слід приділити залученню населення, яке тимчасово залишило окуповані території, до процесу прийняття

рішень, спрямованих на збереження цілісності громади. Для досягнення цієї мети органам місцевого самоврядування приймаючих громад та рідних громад доцільно реалізувати такі стратегічні заходи: сприяння створенню ініціативних груп серед переселенців, які можуть стати рушіями інтеграційних процесів у громаді; запровадження цифрових комунікаційних платформ, що забезпечують можливість обміну інформацією, обговорення важливих питань та співпраці (можуть бути як прості месенджери, так і передові імерсивні технології, зокрема цифрові близнюки міст); розробка і впровадження політики підтримки культурних і соціальних зв'язків переселенців із громадами, які вони вимушено покинули; організація громадських консультацій та опитувань для врахування думок усіх членів громади, включно з переміщеними особами; залучення переміщених осіб до складу комітетів з планування громади перебування/ планування відновлення рідної громади, що дозволить інтегрувати їхній досвід і перспективи у стратегічне планування.

Зазначені заходи не є вичерпними чи універсальними. Динаміка розвитку суспільно-політичної ситуації в Україні створює нові виклики, які потребують адаптації підходів та пошуку інноваційних рішень. Такі рекомендації, на нашу думку, сприятимуть формуванню стійкої, згуртованої громади, здатної ефективно реагувати на виклики та забезпечувати сталий розвиток.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агафонова Н.О. Сутність зв'язків з громадськістю у системі публічного управління. Публічне управління та регіональний розвиток. 2018. № 1. С. 10-31.
2. Айсюк Ю. Інформування населення про загрозу виникнення надзвичайних ситуацій. Всеукраїнський науково-популярний журнал. Безпека життєдіяльності. 2022. № 6. С. 30-31.
3. Активізація молоді та залучення до діяльності з розвитку громад. Практичний посібник для місцевої влади (2019). URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/405/Youth_Engagement_Practices.pdf
4. Амро Т. А.. Вплив комунікативних технологій на ефективність публічного управління в Україні в умовах воєнного стану. Дис. за спеціальністю 25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку. – МАУП, Київ, 2023.. 192 с.
5. Артеменко І. Взаємодія суб'єктів формування і реалізації молодіжної політики в Україні: вибір моделі. Аспекти публічного управління. 2017. Том 5, № 1-2 (39-40). С. 19-25.
6. Асоціація нескорених громад. Офіційний Інтернет-портал. URL: <https://skdskdsdsdjs.mlt.gov.ua/>
7. Бень Я. Методологія дослідження механізмів реалізації демократії участі в умовах воєнного стану в Україні. Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління. № 3 (21). 2022. С. 143-154.
8. Бердянська міська рада. Офіційний Інтернет-портал. URL: <https://brd.gov.ua/>
9. Білоус А. О. Проблеми та перспективи реформування системи публічного управління в умовах воєнного часу. Таврійський науковий вісник. 2022. № 3. С. 23-29. DOI <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2022.3.3>

10. Васильковський О.Т. Механізми взаємодії органів публічного управління з громадськістю. Дис. за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». – ХНУ імені В.Н. Каразіна. – Харків, 2024.254с.

11. Вплив війни на бюджети територіальних громад. Аналітичне дослідження показників бюджетів за 2021–2023 роки громад-партнерок Програми USAID DOBRE . Децентралізація. 2024. URL: https://decentralization.ua/uploads/library/file/954/web_2024-09-12_Report_2021-2023_210x297B2.pdf

12. Всеукраїнське соціологічне дослідження «Місцеве самоврядування та територіальна організація влади (в контексті широкомасштабного російського вторгнення)». Децентралізація. 2024. URL: https://decentralization.ua/uploads/library/file/835/Sociology_lsg_2022.pdf

13. Гбур З. В. Основи інформаційної безпеки держави в умовах війни. The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural, educational, religious, economic, and legal aspects : Scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2022. URL: PDF view of the file 106.pdf (baltijapublishing.lv)

14. Генічеська міська рада. Офіційний Інтернет-портал. URL: <https://genichesk-mr.gov.ua/>

15. Громада дружня до дітей та молоді. Посібник для реалізації ініціативи на місцевому рівні в Україні. URL: https://www.unicef.org/ukraine/reports/CCF_manual/

16. Державна служба зайнятості. Офіційний Інтернет-портал. URL: <https://dcz.gov.ua/>

17. Державна служба України з питань надзвичайних ситуацій (ДСНС). Офіційний Інтернет-портал. URL: <https://dsns.gov.ua/>

18. Децентралізація. Офіційний Інтернет-портал. URL: <https://decentralization.ua/en/news/17230>

19. Деякі питання визначення правового режиму на тимчасово окупованій території України. Постанова КМУ від 15 вересня 2023 р. № 1000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1000-2023-%D0%BF#Text>

20. Деякі питання формування переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією. Постанова Кабінету Міністрів України від 06 грудня 2022 року № 1364. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1668-22>

21. Довідник роботи з молоддю в громадах. Друге видання (2019). Підготований та випущений в рамках проекту «Школа молодіжних лідерів громад» громадською організацією «Освітньо-аналітичний центр розвитку громад» спільно з Міністерством молоді та спорту України за підтримки Програми «U-LEAD з Європою». URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/471/%D0%94%D0%9E%D0%92%D0%86%D0%94%D0%9D%D0%98%D0%9A-09.09.19-2.pdf>

22. Закон України Про інформацію. 1992. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

23. Законодавство України. Інформаційний ресурс. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>.

24. Залєвська І., Удренас Г. Інформаційна безпека України в умовах російської військової агресії. 2022. URL: <http://surl.li/gncmq>

25. Кіндрат Л. Р. Класифікаційна та видова структура основних форм участі молоді в публічному управлінні. Зб. наук. пр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. 2018. Вип. 2. С. 144–158.

26. Коляда Н., Кравченко О. Молодіжна робота як засіб неформальної громадянської освіти. Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2019. Вип. 1. С. 72-79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2019_1_11.

27. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Київ: Преса України, 1997. 80 с.

28. Кращі практики. 10 історій громад, які надихають .Досягнення та інновації громад-партнерок Проекту USAID «ГОВЕРЛА» як приклад для наслідування у цих сферах для інших громад по всій Україні. Децентралізація. 2024. URL:

https://decentralization.ua/uploads/library/file/950/BestPractices_brochure-UA_for-print%BE.pdf

29. Лиска О. Г. Взаємодія молоді з органами місцевого самоврядування. Теорія та практика державного управління: зб. наук. праць. 2016. Вип. 3 (54). URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2016-3/doc/3/05.pdf>.

30. Маліновська О. Я. Використання сучасного зарубіжного досвіду комунікацій в системі публічного адміністрування. Збалансоване природокористування. № 2. 2022. С. 39-44. URL: <http://surl.li/jpkli>

31. Маріупольська міська рада. Офіційний Інтернет-портал. URL: <https://mariupolrada.gov.ua/>

32. Маскак Г. Нові оборонні рубежі ЄС: перспективи для України. 2022. URL: <https://prismua.org/123058635-2/>

33. Мелітопольська міська рада. Офіційний Інтернет-портал. URL: <https://mlt.gov.ua>

34. Методичні рекомендації щодо організації трудових відносин в органах місцевого самоврядування в умовах воєнного стану (2022). URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/823/Methodychni_recomendatsii_trudovi_vidnosyny.pdf

35. Міжнародна експертна група щодо впровадження молодіжної політики в умовах війни підбила перші підсумки своєї роботи. (01.11.2022) Офіційне Інтернет представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/news/mizhnarodna-ekspertna-grupa-shodovprovadzhennya-molodizhnoy-78857>

36. Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України. Офіційний Інтернет-портал. URL: <https://minre.gov.ua/2024/11/29/>

37. Міністерство освіти і науки України. Офіційний Інтернет-портал. URL: <https://mon.gov.ua/>

38. Міністерство охорони здоров'я України. Офіційний Інтернет-портал. URL: <https://moz.gov.ua/>

39. Міністерство соціальної політики України. Офіційний Інтернет-портал. URL: <https://www.msp.gov.ua/content.html>
40. Місцеве самоврядування в умовах відновлення України: виклики та перспективи : матеріали Міжнар. круглого столу до Дня місцевого самоврядування в Україні (Київ, 9 груд. 2022 р.) : / за заг. ред. Л. Г. Комахи, В. С. Колтун, Ю. Ф. Дехтяренка. Київ : Навч.-наук. ін-т публ. упр. та держ. служби Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка, 2022. 166 с.
41. Місцевий економічний розвиток як фактор запобігання міграції молоді. 2021 Міжнародний республіканський інститут. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14603?page=2>
42. Місцеві ініціативи та залучення громадськості до здійснення місцевого самоврядування. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування /Карий О.І., Панас Я.В./ Асоціація міст України – К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. – 176 с.
43. Молодіжний центр під час війни. Всеукраїнський молодіжний центр : вебсайт. URL: <https://bit.ly/3LFg3xY>
44. Моніторинг реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади станом на 1 жовтня 2024 року. Децентралізація. 2024. URL: https://decentralization.ua/uploads/library/file/960_2024.pdf
45. Моніторинг реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади станом на 1 січня 2024 року. Децентралізація. 2024. URL: https://decentralization.ua/uploads/library/file/905/%B0_01.01.2024.pdf
46. Національна молодіжна рада України. URL: <https://nycukraine.org/>
47. Національна стійкість як основний інструмент протистояння у гібридній війні. URL: <https://matrix-info.com/2018/03/06/natsionalna-stijkistyak-osnovnyj-instrument-protystoyannya-u-gibrydnij-vijni>
48. Осінні канікули в Італії. Новини. 23 жовтня 2024 р. Мелітопольська міська рада. Офіційний Інтернет-портал. URL: <https://mlt.gov.ua/?r=posts.client.view&id=2028>

49. Офіс Президента України. Офіційний Інтернет-портал. URL: <https://www.president.gov.ua/>

50. Політична система: сучасні проблеми розвитку громадянського суспільства і держави : у 2 т. / за ред. О. В. Скрипнюка. Київ : Логос, 2010. Т. 1: Громадянське суспільство в політичній системі: теоретико-методологічний і конституційно-правовий аспекти дослідження / авт. кол. : О. В. Скрипнюк (кер.), В. В. Медведчук, О. В. Петришин та ін. 628 с.

51. Полякова Анна. Розвиток та стратегічне планування публічного управління району в умовах військової агресії рф. Публічне управління: український вимір : матеріали щорічної наук.-практ. конференції, 7 грудня 2022 р., м. Харків; електронне видання. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2023. С. 43-46.

52. Постанова Кабінету Міністрів «Про питання Єдиного державного вебпорталу електронних послуг та Реєстру адміністративних послуг». від 4 грудня 2019 р. № 1137. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1137-2019-%D0%BF#Text>.

53. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII-ВР. Законодавство України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>.

54. Про доступ до публічної інформації. Закон України. 2011. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_35409

55. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України. Закон України від 15 квітня 2014 року № 1207-VII. URL:

56. Про затвердження Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021–2025 роки та внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.06.2021р. № 579. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-cilovoyi-socialnoyi-programi-molod-ukrayini-na20212025-roki-ta-vnesennya-zmin-do-deyakih-aktiv-kabinetu-ministriv-ukrayini-579->

57. Про затвердження типових положень про молодіжні консультативнодорадчі органи : Постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 р. № 1198. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1198-2018-%D0%BF#Text>

58. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. №280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

59. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII зі змінами станом на 15.06.2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>

60. Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року: Указ Президента України від 12.03.2021 р. № 94/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text>

61. Про оборону України: Закон України від 6 грудня 1991 року № 1932-XII зі змінами станом на 03.08.2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>

62. Про основи національного спротиву: Закон України від 16 липня 2021 року № 1702-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1702-20>

63. Про основні засади молодіжної політики: Закон України від 27.04.2021 р. № 1414-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>

64. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII зі змінами. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19?find=1&text=%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%8C#w1_5

65. Про Раду з молодіжних питань : Указ Президента України від 10.09.2021 р. № 462/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4622021-40073>

66. Томенко, Д. (2022). Молодіжна політика та мобільність молоді України в часи війни. Наукові праці Міжрегіональної Академії управління

персоналом. Політичні науки та публічне управління, (1(61), 78-85.
[https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-1\(61\)-12](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-1(61)-12)

67. Трембіта. Система електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів. Офіційний Інтернет-портал. URL: <https://trembita.gov.ua/>

68. Уряд перейменував Мінреінтеграції на Міністерство національної єдності. Урядовий портал. Новина. Урядовий портал. 04 грудня 2024 року. URL: <https://minre.gov.ua/2024/12/04/uryad-perejmenuvav-minreintegracziyi-na-ministerstvo-nacziionalnoyi-yednosti/>

69. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-metodiki-formuvannya-spromozhnih-teritorialnih-gromad-i240120-34>

70. Центральна виборча комісія (ЦВК). Офіційний Інтернет-портал. URL: <https://www.cvk.gov.ua/>

71. Черних А. Визначення молодіжних проблем – запорука успіху державної молодіжної політики. URL: narodna.pravda.com.ua/politics/4642f1731483f.

72. Шиян О. І. Молодь як цільова група державної освітньої політики з питань забезпечення здорового способу життя. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України: зб. наук. праць. 2009. Вип. 1. С. 223–229.

73. Як громаді адаптуватися до війни - Посібник із самофасилітації. Децентралізація. 2024. URL: https://decentralization.ua/uploads/library/file/827/A4_12.10.2022.pdf

74. Як ефективно комунікувати про програму життєстійкості у вашій громаді: практичний посібник. Децентралізація. 2024. URL: <https://decentralization.ua/uploads/library/file/958/%.pdf>

75. Я-Маріуполь. Проєкт підтримки. Офіційний Інтернет-портал. URL: <https://mhelp.org.ua/projects/tsentry-pidtrymky-ya-maryupol>

76. Ярема О. Молодіжна політика в умовах децентралізації орієнтована на розвиток молоді в своїх територіальних громадах. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/250243760>.

77. Borodin Ye. & Kalashnyk N. (2020). Youth participation as an instrument public policy at local level: Ukrainian experience. Urban Policy System in Strategic Perspective: From V4 to Ukraine. Studies in Politics, Security and Society. University of Warsaw.V.38. https://att3.i.ua/attach/INBOX/6033b1aaa081/2/283989_book.pdf?_rand=1190904663&I=cVarwFmka7ibnYuGj3Zkfw%3D%3D

78. DT4UA – Digital Twin Project. URL: <https://eu4digitalua.eu/en/dt4ua-en/>

79. Situation Overview: Movement of Ukrainians back into Ukraine. Operations data portal UNHCR : веб-сайт. URL: <https://bit.ly/3NqA8cP>

80. Ukraine refugee situation. Operations data portal UNHCR : вебсайт. URL: <https://bit.ly/3wBSQsv>

81. WBG. Social Cohesion And Forced Displacement: A Synthesis of New Research. 2022. URL:<https://documents1.worldbank.org/curated/en/099715001032324376/pdf/P17449409f62510590ae110952bfa1e0bed.pdf>

ДОДАТКИ

Додаток А

The screenshot shows the website header with the logo 'ЯМариуполь' and navigation links: 'ЩО РОБИМО', 'ЯК ДОПОМОГТИ', 'НОВИНИ ТА ІСТОРІЇ', 'ДОПОМОГА ЗСУ', and 'ПРО НАС'. A search bar and a 'ДОПОМОГТИ' button are also visible.

ЦЕНТРИ ПІДТРИМКИ ЯМАРИУПОЛЬ

Головна > Програми фонду > Центри підтримки ЯМариуполь

- МЕДИЧНА ПІДТРИМКА
- ЮРИДИЧНА ПІДТРИМКА
- ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА
- СПОРТИВНЕ ДОЗВІЛЛЯ
- ГУМАНІТАРНА ДОПОМОГА
- ДОПОМОГА У ПРАЦЕВЛАШТУВАННІ
- КУЛЬТУРНЕ ДОЗВІЛЛЯ
- ДИТЯЧІ ІГРОВІ ЗОНИ

[31]

The screenshot shows a Telegram channel preview card. At the top is the channel logo: 'МЕЛІТОПОЛЬ САМЕ ТУТ. ЛЬВІВ' with the tagline 'КООРДИНАЦІЙНИЙ ПРОСТІР ДОПОМОГИ'. Below the logo, the channel name is displayed: '"Мелітополь Саме тут. Львів"'. It shows '1 347 subscribers'. The description reads: 'Координаційний простір допомоги для мешканців міста Мелітополя та Мелітопольського району'. At the bottom, there is a blue button labeled 'VIEW IN TELEGRAM' and the text 'Preview channel'.

[33]

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Інститут _____ бізнесу, менеджменту та маркетингу _____
 Кафедра _____ Публічного управління та адміністрування _____
 Освітній ступінь _____ магістр _____
 Спеціальність _____ 281 «Публічне управління та адміністрування» _____

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри публічного
управління та адміністрування
 _____ проф. Калашник Н.С.
 «_____» _____ грудня _____ 20_24 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Береговий Олексій Олександрович

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача)

1. Тема роботи _____ Взаємодія органів публічної влади та громадськості у збереженні єдності громад, населення яких виїхало з тимчасово окупованих територій

керівник роботи _____ професор, док. наук держ. упр. Калашник Надія Сергіївна _____,
 (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
 затверджені наказом вищого навчального закладу від «_____» жовтня 2024 року № С-633

2. Термін подання здобувачем роботи _____ 09.12.2024 року _____

3. Вихідні дані до роботи: розробити теоретичні й практичні рекомендації щодо оптимізації взаємодії органів публічної влади та громадськості для збереження єдності громад, населення яких виїхало з тимчасово окупованих територій

4. Зміст (перелік питань, які потрібно розробити): проаналізувати теоретичні засади взаємодії органів публічної влади та громадськості у контексті єдності громад; визначити соціально-психологічні аспекти інтеграції ВПО у громади; вивчити сучасні інструменти та практики взаємодії органів влади з громадськістю, зокрема використання цифрових платформ; дослідити можливості інституційної підтримки інтеграції ВПО в громади; розробити рекомендації щодо стратегічного планування взаємодії для підтримки соціальної згуртованості громад.

5. Перелік графічного матеріалу та статистичних даних (з точним зазначенням обов'язкових креслень за необхідності) _____ містить 2 таблиці та 1 додаток _____

6. Консультанти розділів роботи (за наявності зовнішніх консультантів)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 26 серпня 2024 року

Керівник роботи _____

(підпис)

Калашник Н. С.

(прізвище та ініціали)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Етапи роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
	Формулювання загального напрямку дослідження	лютий 2024 року	
	Збір базового матеріалу, зокрема опрацювання гіпотези за базою практики	березень-квітень 2024 року	
	Робота над аналітичним розділом дослідження	травень-червень 2024 року	
	Робота над прикладним розділом дослідження	вересень-жовтень 2024 року	
	Формування висновків та пропозицій	листопад 2024 року	

Здобувач освіти _____

(підпис)

О.О. Береговий

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____

(підпис)

Н.С. Калашник

(прізвище та ініціали)